

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ
Кафедра психології та педагогіки гуманітарного факультету

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ЗДОРОВ'Я»

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра соціології та психології

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
Кафедра психології діяльності в особливих умовах

ІНСТИТУТ
ПСИХОЛОГІЇ
ЗДОРОВ'Я

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Тези доповідей

VI Всеукраїнської науково-практичної конференції
(Харків, 30 травня 2025 р.)

Харків
2025

УДК 159.9:378:355/359-351.74

Соціально-психологічне забезпечення діяльності сил безпеки та оборони України : тези доп. VI Всеукр. наук.-практ. конф., 30 травня 2025 р. Харків: НА НГУ. 2025. 321 с.

У збірнику представлено наукові доповіді та повідомлення, в яких узагальнено досвід здійснення соціально-психологічного забезпечення професійної діяльності сил безпеки та оборони України.

Публікується за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціально-психологічне забезпечення діяльності сил безпеки та оборони України», проведення якої організовано Національною академією Національної гвардії України (30 травня 2025 року).

Матеріали конференції будуть корисними науковцям, викладачам вищих навчальних закладів, психологам-практикам, керівникам і працівникам силових структур.

Доповіді відтворені безпосередньо з авторських оригіналів з незначними коректорськими правками. За достовірність представлених матеріалів відповідальність несуть автори.

Пауль О.Р. Соціально-психологічні чинники формування самоцінки особистості в стресових ситуаціях в умовах війни.....	272
Пешко С.В. Психологічні засади сприймання інформації та їх значення для військовослужбовців Збройних Сил України.....	277
Побережний М.В. Аналіз проблеми деструктивної поведінки військовослужбовців.....	280
Попович Л.І. Впровадження когнітивних технологій у навчання у вищих військових навчальних закладах.....	281
Породько М.І., Грабар М.В. Діагностична підготовка до корекції фонетичних порушень у дітей.....	284
Соломчак М.Б., Сулятицький І.В. Корекція агресивної поведінки у школярів з мовленнєвими порушеннями.....	286
Сулятицький І.В., Вендиш У.Г. Національно-психологічні фактори в системі інклюзивної освіти.....	288
Тамарін С.В. Інститут наставництва як модель психологічної підтримки і реадаптації ветеранів сил безпеки та оборони України....	292
Топчило А.В. Використання метафоричних асоціативних карт у психологічному відновленні персоналу сектору безпеки і оборони, які зазнали поранень.....	294
Тробиук А.В., Тробиук Н.Ю. Особливості та специфіка управління у військовій діяльності.....	296
Тюганова М.С. Копінг-стратегії неповнолітніх у роботі фахівців сектору безпеки з молоддю.....	299
Тюко О.С. Особливості психічного клімату як чинник посттравматичного відновлення.....	302
Тюріна В.О., Непеляк С.М. Моральна стійкість до маніпулятивного впливу інформаційного тероризму як професійна якість особистості офіцерів сектору безпеки й оборони України.....	304
Барчі Б.В. Психологічна витривалість як ключовий ресурс професійної ефективності в екстремальних умовах.....	308
Головіна М.В. Психологічні умови розвитку професійної мотивації військовослужбовців в умовах війни.....	312
Перепелиця І.О. Типологія професійної мотивації військовослужбовців в умовах війни.....	315
Міршук О.Є., Крикун С.А. Особливості професійного самовизначення в умовах соціальних змін і криз.....	318

- впровадження ІТ-платформ для комунікації, обміну досвідом та звітності між учасниками програми.

Інститут наставництва — це не лише інноваційна, а й необхідна модель підтримки, яка може значною мірою зменшити психоемоційне навантаження на українське суспільство у поствоєнний період. Успішні приклади міжнародного досвіду демонструють її ефективність, а українські реалії роблять її впровадження вкрай актуальним. Наставництво може стати потужним ресурсом у відновленні як окремих особистостей, так і усіх взаємозв'язків, відносин, інститутів, норм, цінностей і традицій, які формують внутрішню структуру суспільства і забезпечують його цілісність та функціонування.

Список бібліографічних посилань

1. Офіційний сайт OSISS URL: [https://cfmws.ca/support-services/health-wellness/mental-health/operational-stress-injury-social-support-\(osiss\)](https://cfmws.ca/support-services/health-wellness/mental-health/operational-stress-injury-social-support-(osiss))
2. Beit Halochem Canada, Aid to Disabled Veterans of Israel (розділ «The Centres»): URL: <https://www.beithalochem.ca/>
3. Rehabilitation Department - Israel's Ministry of Defense (English): URL: <https://english.mod.gov.il/Departments/Pages/RehabilitationDepartment.aspx>
4. Vets4Warriors. URL: <https://vets4warriors.com/>
5. Wounded Warrior Project (WWP). URL: <https://www.woundedwarriorproject.org/programs/peer-support>

ТОПЧИЛО АННА ВАЛЕРІЙВНА,

ад'юнкта ад'юнктури

Національного університету цивільного захисту України

ВИКОРИСТАННЯ МЕТАФОРИЧНИХ АСОЦІАТИВНИХ КАРТ У ПСИХОЛОГІЧНОМУ ВІДНОВЛЕННІ ПЕРСОНАЛУ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ, ЯКІ ЗАЗНАЛИ ПОРАНЕНЬ

В умовах військового стану психологи сектору безпеки та оборони зіткнулися з новими викликами, такими як психологічна підтримка пораненому персоналу. Процес психологічної допомоги пораненим є складним і відповідальним, вимагає глибокого розуміння особливостей травматичного досвіду, який переживає клієнт. Співробітники, які зазнали поранень при виконанні завдань за призначенням чи у наслідок бойових дій, часто зіштовхуються з посттравматичними проявами — страхом, гнівом, почуттям безпорадності або провини. У таких випадках важливо залучати інструменти, які дають змогу безпечно торкнутися глибинних переживань, не викликаючи прямої конфронтації з травмою. Одним із таких інструментів є метафоричні асоціативні карти — універсальний психотерапевтичний метод, що базується на роботі з

образом, асоціацією та метафорою.

Метафоричні асоціативні карти — це набір карток із зображеннями, словами, фразами або їх поєднанням. На відміну від тестових методик, метафоричні карти не мають заздалегідь визначеного значення: кожна карта сприймається індивідуально, відповідно до досвіду, емоційного стану та уявлень співробітника. Саме тому вони вважаються проєктивним методом — карти активізують асоціативний потік і дають можливість висловити те, що словами сказати складно. Існує широке різноманіття метафоричних асоціативних карт, що дозволяє психологам підібрати їх під кожний окремий випадок для кожного співробітника індивідуально та змінювати стимульний матеріал в залежності від мети окремої сесії чи консультації.

Перевагою використання метафоричних асоціативних карт є можливість створити безпечний простір для вираження своїх емоцій та переживань для пораненого. Адже поранення супроводжуються не лише фізичним болем, а й глибокими психоемоційними порушеннями. Психологічні сесії з використанням метафоричних асоціативних карт допомагають у дистанціюванні пораненого від його травматичного досвіду. Це особливо важливо в роботі з тими, хто пережив тілесне ушкодження або втратив близьких або колег. Завдяки образу на карті людина не говорить прямо про себе, а проєкує переживання на сюжет, що сприяє безпечній вербалізації.

Метафоричні асоціативні карти дозволяють дослідити ставлення до свого тіла після поранення, виразити почуття гніву, сорому, розчарування. Через зображення образів на картах пораненому співробітнику легше розпочинати говорити про свій стан та свої відчуття. Психолог через стимульний матеріал у вигляді метафоричних асоціативних карт дає можливість спробувати сформувати нове, бажано позитивне або нейтральне ставлення до своєї травми або поранення.

Сеанси з використанням ресурсних метафоричних карт допомагають учасникам в активізації внутрішніх ресурсів. А саме перекласти увагу з негативних думок на щось позитивне, побачити власну силу, витримку, стійкість, повертаючи відчуття контролю. Це особливо актуально в період реабілітації та відновлення.

Метафоричні карти стимулюють аналітичне й емоційне мислення, допомагаючи пораненому осмислити свій стан, власні цінності, а також побудувати нові життєві орієнтири. Знайти сенс та мету для лікування та відновлення. Візуалізувати бажане майбутнє та можливість контролювати свій настрій та емоційний стан, переосмислити свій досвід, побачити власну силу та потенціал змін. Опрацювати внутрішні конфлікти, виявити суперечності та страхи.

Використання метафоричних асоціативних карт дає психологу м'який доступ до травматичного досвіду: через метафору та символ поранений може говорити про болісні події без прямої вербалізації. А відсутність оцінювання чи

«правильних відповідей» дозволяє клієнту відкритіше висловлювати свої почуття та міркування.

Таким чином, можна зробити висновок що метафоричні асоціативні карти є дієвим і цікавим інструментом у психологічній допомозі персоналу сектору безпеки та оборони, які зазнали поранень. Вони сприяють безпечному доступу до складних переживань, стимулюють внутрішні ресурси, розвивають усвідомленість і позитивне бачення майбутнього. Інтеграція цієї методики у практику психологічної підтримки дозволяє зробити процес відновлення ефективнішим та чутливішим до особистих потреб співробітників, які зазнали поранень.

Список бібліографічних посилань

1. Кердивар В.В. Роль психолога у підтримці та відновленні психологічного здоров'я співробітників ДСНС України після виконання завдань за призначенням в умовах війни. Актуальні питання психологічного забезпечення діяльності Національної поліції та закладів вищої освіти МВС України: матеріали VI міжвідом. наук.-практ. Круглого столу (Київ, 18 квіт. 2024 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ: Нац. акад. внутр. Справ, 2024. С. 82-85.

2. Платонов В.М. Актуальні проблеми психологічного супроводу діяльності фахівців ДСНС України. Виклики сьогодення та можливі рішення. Актуальні проблеми діяльності складових сектору безпеки і оборони України (до 10-ої річниці створення Національної гвардії України): тези Всеукраїнської науково-практичної конференції (24 жовтня 2024 року). Харків: Вид-во НАНГУ, 2024. С. 685-687.

ТРОБЮК АНДРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ,

*майор, ад'юнкт докторантури та ад'юнктури
Національної академії Національної гвардії України*

ТРОБЮК НАТАЛІЯ ЮРІЙВНА,

*доктор філософії, підполковник,
старший викладач кафедри психології та педагогіки,
Національна академія Національної гвардії України*

ОСОБЛИВОСТІ ТА СПЕЦИФІКА УПРАВЛІННЯ У ВІЙСЬКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасний етап трансформації Збройних Сил України, що зумовлений тривалим воєнним конфліктом та адаптацією до стандартів НАТО, вимагає якісно нового підходу до вивчення питань управління у зазначеному напрямку. Управління є невід'ємною складовою військової діяльності, оскільки реалізує

Наукове видання

**СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ
БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ**

Тези доповідей
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції
(Харків, 30 травня 2025 р.)

Відповідальний за випуск:

С.О. Ларіонов

Коригування списків бібліографічних посилань:

Д.С. Кобзева

Комп'ютерне верстання:

Д.С. Кобзева

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 7. Тираж 100 пр.

Видавець і виготовлювач – Національна академія НГУ.

Майдан Захисників України, 3, м. Харків, 61001.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2799 від 22.03.2007 р.